

PRIHOD V EVROPO

V sredini 16. stoletja je krompir prispel v Španijo. Z njim so zasadili njive v okolici Seville. Iz Španije je krompir nadaljeval pot do papeževega dvora in osvojil Italijo, nato se je počasi razširil v druge evropske dežele.

Malo za Španci so krompir prinesli do svoje domovine tudi Angleži in ga razširili po britanskem dvoru ter Irski. Misijonarji so ga v 17. stoletju razširili v kolonije. Tako je našel pot v Indijo, od tod na Kitajsko in Japonsko ter v Avstralijo.

Ni se hitro uveljavil. Še v 17. stoletju so ga po vsej Evropi odsvetovali za človeško prehrano. Prepričani so bili, da škodi zdravju, gojili so ga kot redko in lepotno rastlino na grajskih in samostanskih vrtovih. Med nasprotniki krompirja so bili najglasnejši duhovniki, ki so trdili, da je krompir primitivna hrana. Ker raste pod zemljo, so ga povezovali s hudičem. Ljudsko vraževerje ga je tisti čas poimenovalo hudičev sad.

V 18. stoletju je v Evropi zaradi pogostih slabih žitnih letin zavladala lakota. Da bi preprečili pomanjkanje hrane, so evropski vladarji pričeli spodbujati pridelovanje in uživanje krompirja. Najprizadevnejši so bili francoski kralj Ludvik XVI., pruski kralj Friderik II. in avstrijska cesarica Marija Terezija. Postopoma so prepričali kmete, da so pričeli s pridelovanjem do takrat nepričakovane gomolje. Krompir je tako postal pomembna hrana ljudskih množic in dobil ime kruh ubogih.

Ludvik XVI.

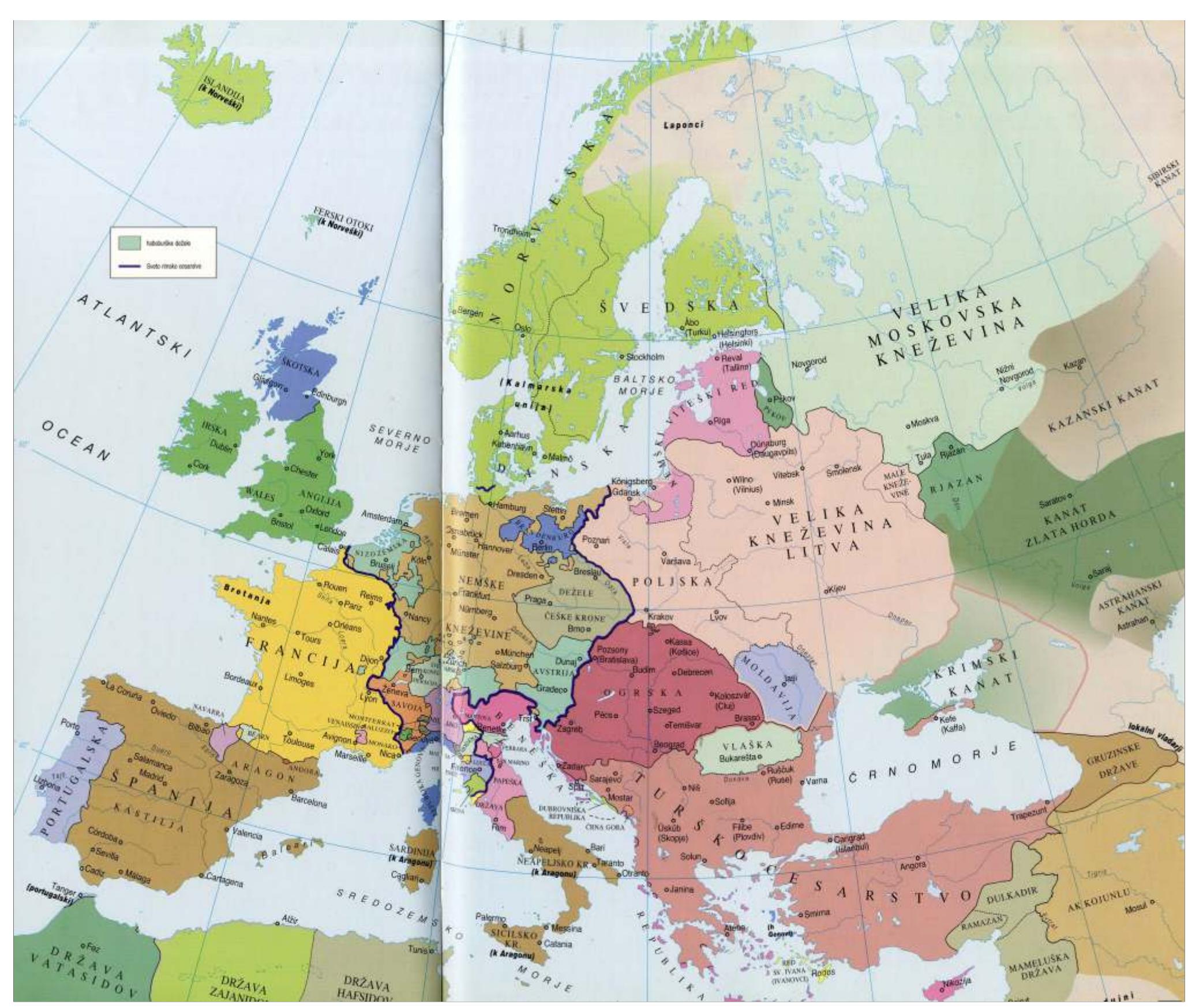
Friderik II.

Marija Terezija

Günter Grass Pločevinasti boben

... Tisto, ko je babica sedela pri žerjavici, v kateri se je pekel krompir, pa se je dogajalo v ponедeljek popoldne. Nedeljsko krilo se ji je v ponедeljek za eno plast približalo, tisti kos oblačila, ki se ji je v nedeljo grel na koži, pa ji je ob ponedeljkih strašno ponedeljkovsko žalostno padal z vrha kolkov navzdol. Požvižgavala je, ne da bi pri tem mislila na kakšno določeno pesem, in z leskovko bezala prvi pečeni krompirček iz pepela. Spravila ga je zadosti daleč od tlečega kupa plevela, da ga je lahko veter pihljal in hladil. Potlej je na pol zogleneli in skorjasto se smejoči gomolj nabodla na prikoničeno vejico in si ga prinesla k ustom, ki niso več žvižgljala, temveč skoz na vetru osušene, razpokane ustnice spihala pepel in prst z oblične. Med pihanjem je moja stara mama zaprla oči. Ko je mislila, da se je že dovolj napihala, je drugo za drugim odprla očesi in s široko vsaksebi stoječimi, sicer pa brezhinimi sekalci zagriznila v krompir, ampak pri priči spet razklenila čeljusti, pol krompirja, mokastega in še prevročega, da se je kadilo iz njega, podržala v odprtih ustnih duplinah in se z izpahnjenimi očmi čez razširjene nosnice, skoz katere je vlekla vase dim in oktobrski zrak, zastrmela tja čez po njivi proti bližnjemu obzorju, ki so ga delili brzjavni drogoviti, in proti pičli zgornji tretjini opekarniškega dimnika ...

Zemljevid Evrope v 16. stoletju

Krompir je Evropa najprej sprejela kot okrasno rastlino